KUNTALIITTO LIVE

Työllisyystiistai

Selvitys ”ei-kenenkään-asiakkaista” – vaikeasti työllistyvistä työnhakijoista, joiden palvelu tai etuus ei välttämättä vastaa heidän todellista tilannettaan ja palvelutarvettaan

Työllisyystiistai
10.11.2026

Mikko Valtakari
MDI/Finnish Consulting Group Oy
mikko.valtakari@mdi.fi

Mitä emme vielä tiedä ”ei kenenkään asiakkaista”

Tiedämme paljon pitkäaikaistyöttömyyden laajuudesta, mutta emme riittävästi siitä, vastaavatko palvelut ja etuudet ihmisten todellisia tarpeita.

- Ilmiön laajuus ja kohderyhmä: Kuinka moni pitkäaikaistyötön on tilanteessa, jossa palvelut tai etuudet eivät vastaa hänen tarpeitaan? Keitä nämä ihmiset ovat ja miten erilaiset ongelmat kasautuvat?
- Palvelutarpeiden tunnistaminen ja palveluihin ohjautuminen: Tunnistetaanko työ- ja toimintakyvyn ongelmat ja muut palvelutarpeet ajoissa? Saavatko ihmiset tarvitsemiaan työllisyys-, sote- ja kuntoutuspalveluja?
- Palvelu- ja etuuspolut sekä seuraukset: Miten ihmiset liikkuvat palvelujen ja etuuksien välillä? Miksi tilanteet pitkittyvät ja millaisia seurauksia niistä aiheutuu ihmisille, kunnille ja yhteiskunnalle?

Miksi selvitystä tarvitaan?

- Emme tiedä, kuinka moni pitkäaikaistyötön on palvelussa tai etuusjärjestelmässä, joka ei vastaa hänen todellista tilannettaan ja palvelutarvettaan. Olemassa olevat tilastot kuvaavat työttömyyttä, palveluja ja etuuksia erikseen, mutta eivät kerro, kuinka laajasta kohtaamattomuuden ongelmasta on kyse.
- Esiselvityksen tavoitteena on koota olemassa oleva tieto ja tunnistaa sen puutteet. Mitä nykyisistä tilastoista ja tutkimuksista voidaan päätellä ilmiön laajuudesta ja luonteesta – ja mitä sen luotettava selvittäminen jatkossa edellyttää?

MDI
Part of FCG.

Mitä aiempi tutkimus kertoo?

Aiempi tutkimus osoittaa palvelutarpeiden ja palvelujen kohtaamattomuutta, mutta ilmiön laajuutta ei tunneta.

- Työkyvyn ja palvelutarpeiden tunnistamisessa on puutteita. Pitkäaikaistyöttömillä on havaittu tunnistamattomia terveys- ja työkykyongelmia sekä hoidon ja kuntoutuksen tarpeita. (Kerätär 2016; Nurmela 2021)
- Palvelutarpeet ylittävät organisaatiorajat. Työllistymisen esteet, terveys- ja toimeentulo-ongelmat kasautuvat, mutta palvelujen yhteensovittamisessa on vaikeuksia. (Saikku 2018; Kärkkäinen ym. 2024)
- Työllisyyspalvelujen käyttö vähenee työttömyyden pitkittyessä. Vähintään kaksi vuotta työttömänä olleista 26 prosentille ei kirjautunut lainkaan TE-palvelujen kustannuksia tarkasteluvuonna. (Laaksonen ym. 2024)
- Helmikuussa 2025 vain 29 prosentilla työttömistä työnhakijoista oli täysi työnhakuvelvollisuus. Lähes 40 prosentilla velvollisuutta oli alennettu ja 32 prosentilla sitä ei ollut lainkaan. (Kivipelto ym. 2025; KEHA, helmikuu 2025)
- Keskeinen tieto puuttuu edelleen: Kuinka moni pitkäaikaistyötön on todelliseen palvelutarpeeseensa nähden väärässä palvelussa tai etuusjärjestelmässä – ja kuinka pitkään?

MDI
Part of FCG.

Miksi tieto on kunnille ja työllisyysalueille tärkeää?

Parempi tietopohja auttaa kohdentamaan palveluja, parantamaan vaikuttavuutta ja hallitsemaan kustannuksia.

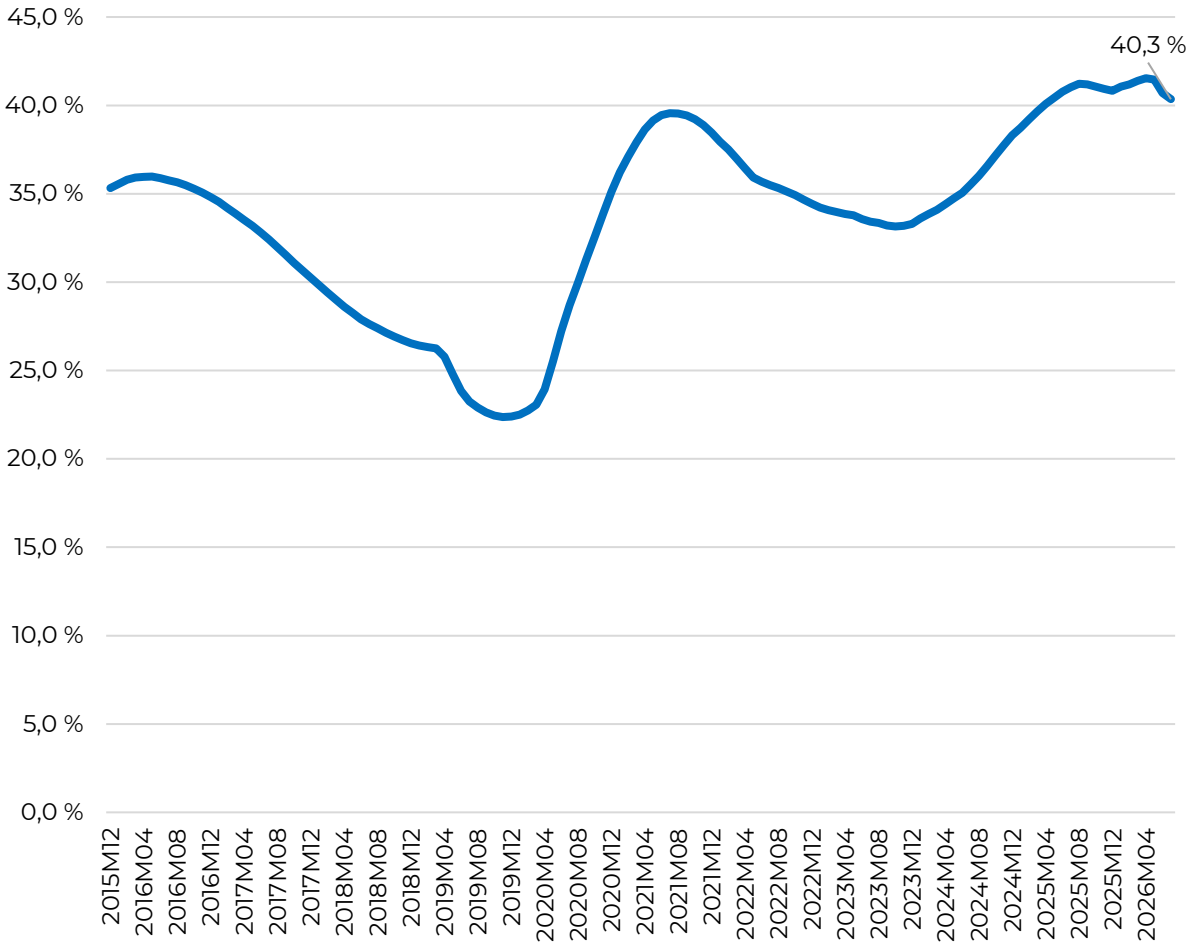
- **Oikeat palvelut oikeille ihmisille**. Kun asiakkaiden todelliset tarpeet tunnistetaan, palveluja voidaan kohdentaa tarkoituksenmukaisemmin ja johtaa toimintaa suoritteiden sijaan tulosten ja vaikuttavuuden perusteella.
- **Pitkittyneen työttömyyden kustannusten hallinta**. Palvelutarpeiden ja palvelujen kohtaamattomuus voi pitkittää työttömyyttä ja lisätä kustannuksia. Parempi tieto auttaa tunnistamaan, missä palvelupolun vaiheissa tilanteisiin voidaan vaikuttaa.
- **Kuntien, työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden yhteistyö**. Asiakkaiden tarpeet ylittävät organisaatiorajat. Yhteinen tietopohja auttaa selkeyttämään vastuita ja kehittämään toimivia siirtymiä palvelujen ja etuuksien välillä.

→ Tavoitteena on, että ihminen saa tarvitsemansa palvelun oikeaan aikaan – ja yhteiskunnan voimavarat kohdentuvat paremmin.

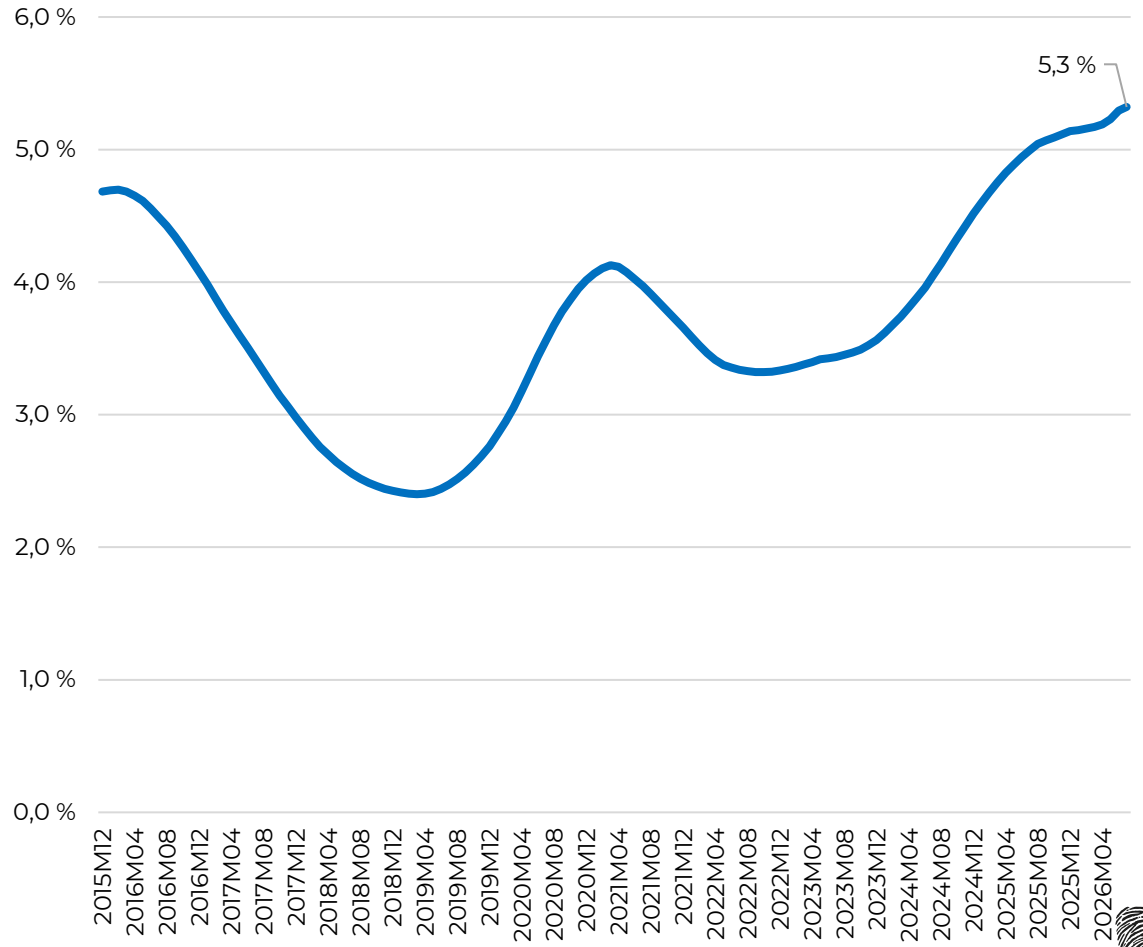
MDI
Part of FCG.

Pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt voimakkaaseen kasvuun

Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä, 12 kk juokseva keskiarvo 2015-2026

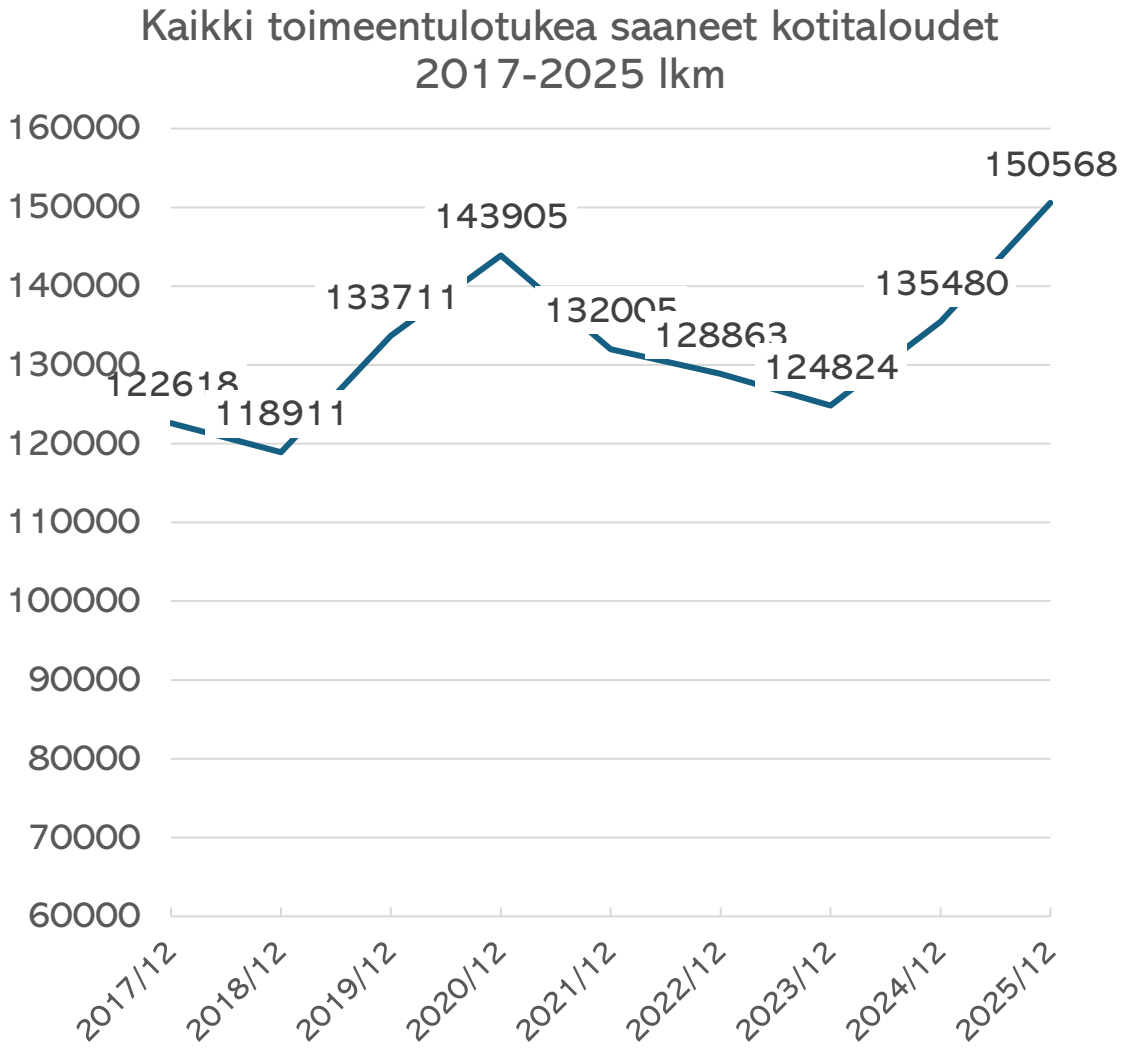
Pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta, 12 kk juokseva keskiarvo 2015-2026

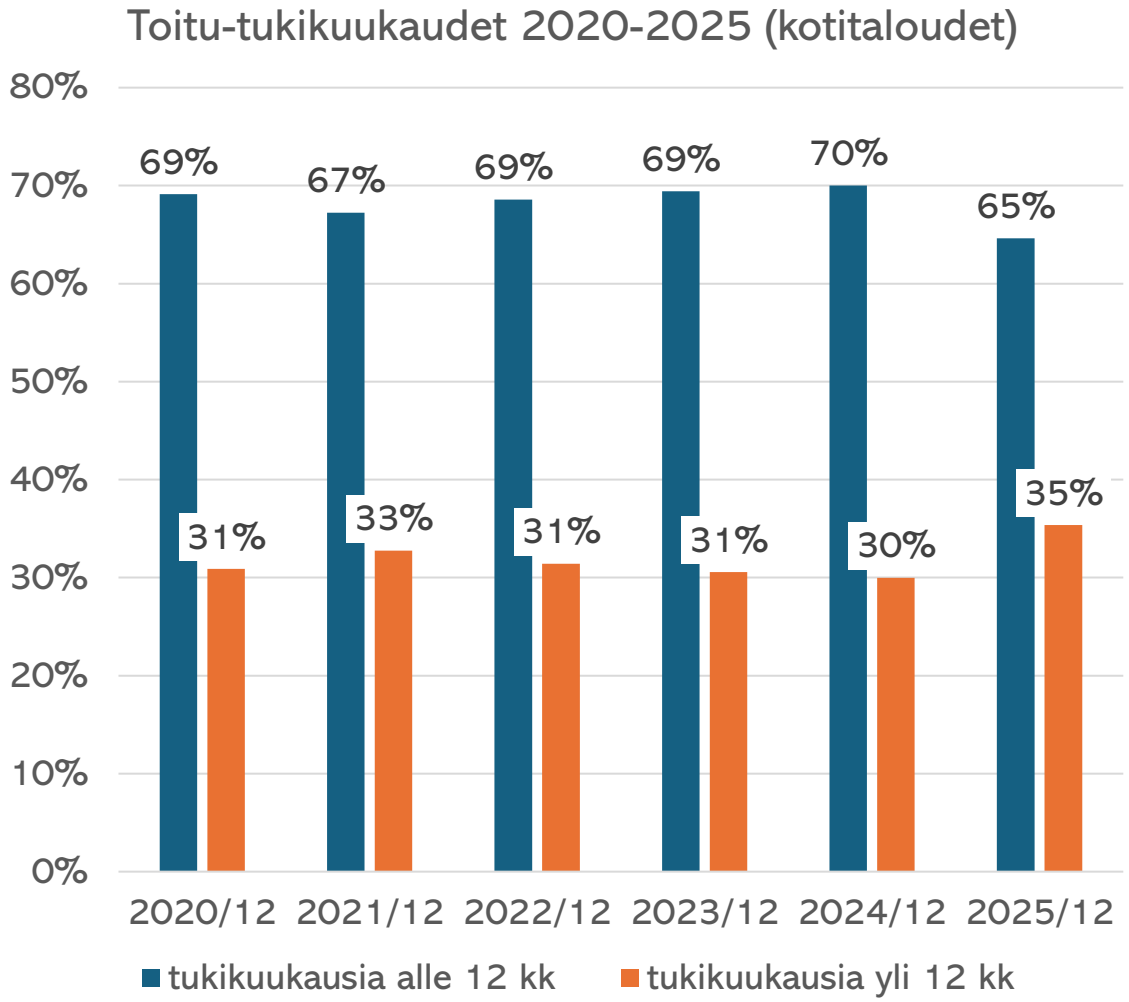
Lähde: KEHA 2026

MDI
Part of FCG.

Toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä ja pitkäkestoisen tuen osuus kasvoivat vuonna 2025

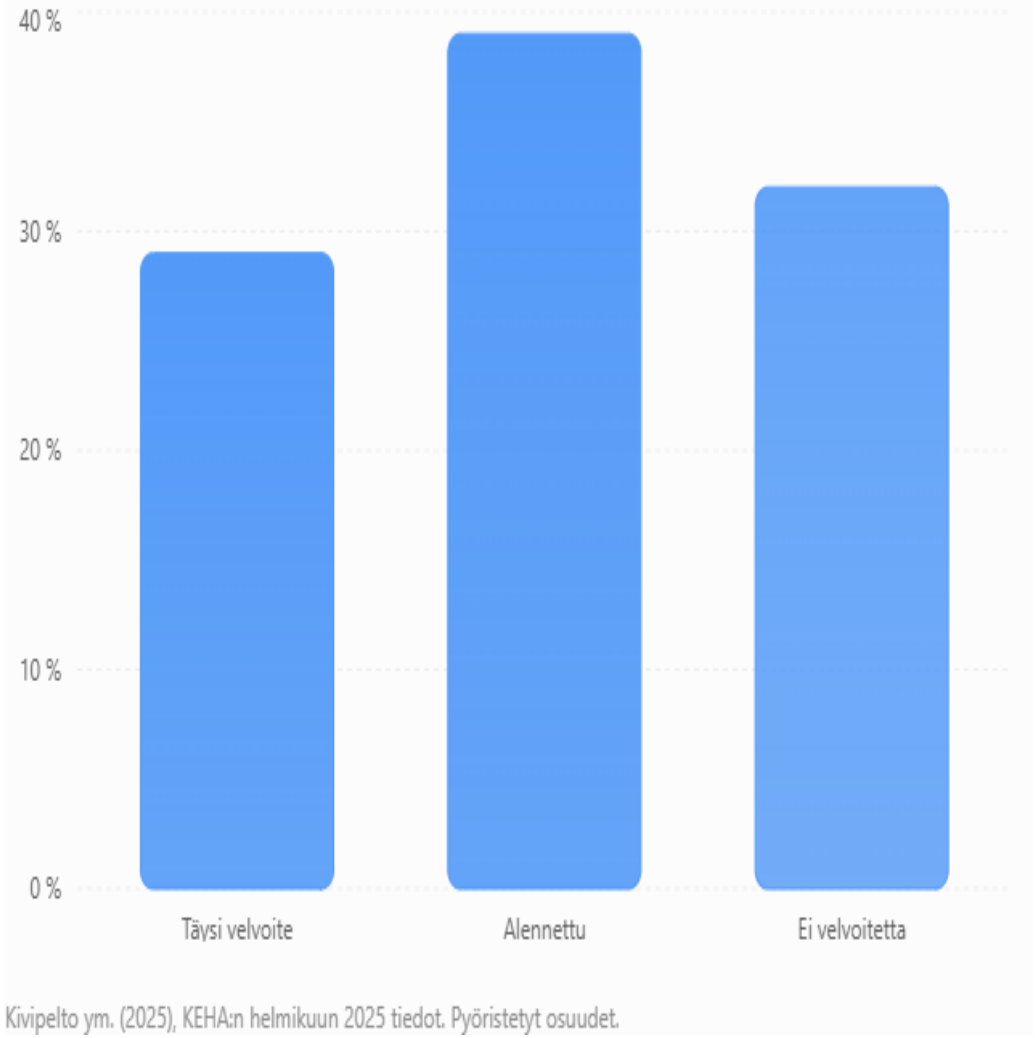
Lähde: KELA 2026

Lähde: KELA 2026

MDI
Part of FCG.

Työnhakuvelvoitteet/työttömät työnhakijat, helmikuu 2025

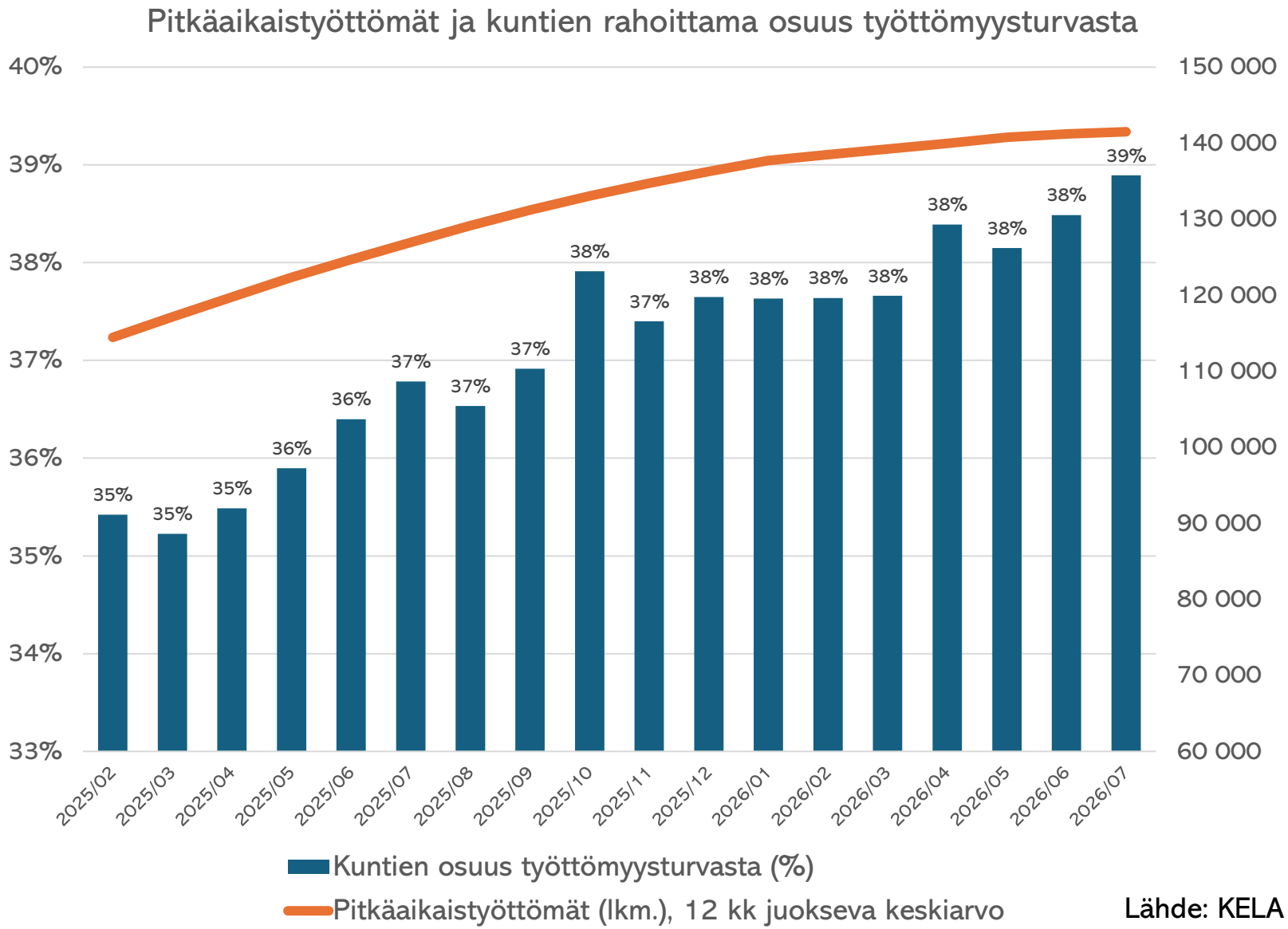
Vain 29 prosentilla työttömistä työnhakijoista oli täysi työnhakuvelvollisuus helmikuussa 2025. Lähes 40 prosentilla velvollisuutta oli alennettu ja 32 prosentilla sitä ei ollut. Monialaisen työllistymissuunnitelman saaneista 85 prosentilla ei ollut työnhakuvelvollisuutta. Kyse on kuitenkin eri tavoin rajatuista asiakasjoukoista.

Työnhakuvelvollisuuden puuttuminen ei tarkoita, että henkilö olisi väärässä palvelussa. Olennaista on selvittää, millaisia palvelutarpeita näillä henkilöillä on, miten tarpeet tunnistetaan ja ohjautuvatko he tarvitsemiinsa työllisyys-, sote- tai kuntoutuspalveluihin.

Kivipelto, M., Blomgren, S., Saikku, P. & Elovainio, M. (2025). Näkökulmia työttömien työkyvyttömyyteen: työnhakuvelvoitteettomuus, palvelutarpeet ja tarpeenmukaiset palvelut. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Tutkimuksesta tiiviisti 33/2025.

MDI
Part of FCG.

Kuntien työttömyysturvan rahoitusvastuu on kasvanut vuoden 2025 alusta

Kuntien työttömyysetuuksien rahoitusosuus oli helmi–heinäkuussa 2026 keskimäärin 74,6 milj. euroa kuukaudessa. Vuoden 2025 vastaavina kuukausina osuus oli keskimäärin 65,4 milj. euroa kuukaudessa. Kasvua oli noin 14 prosenttia.

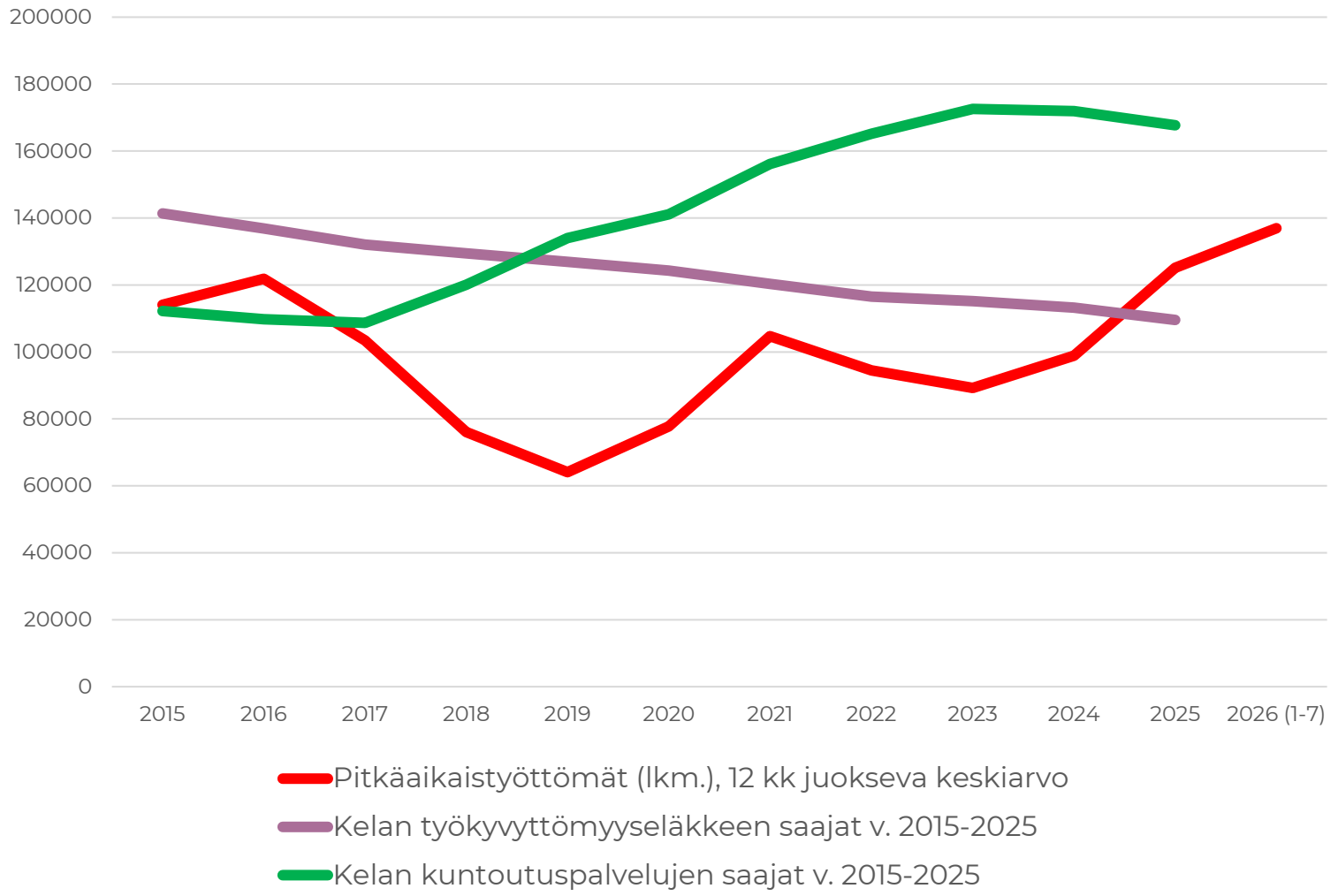
Kuntien maksuosuudet kasvoivat kaikilla 45 työllisyysalueella, mutta alueiden välillä oli huomattavia eroja.

Kasvu näkyy kaikissa ikäryhmissä. Merkittävistä ryhmistä kasvu on voimakasta mm. 20–24-, 35–39- ja 60–64-vuotiailla

Lähde: KELA 2026, KEHA 2026

MDI
Part of FCG.

Pitkäaikaistyöttömät ja Kelan kuntoutuspalvelujen ja työkyvyttömyyseläkkeen saajat 2015-

Lähde: KELA 2026, KEHA 2026

Tilastot kertovat eri ilmiöiden kehityksestä – mutta eivät siitä, ovatko kyseessä samat ihmiset

Nykyisillä aggregaattitason tiedoilla voimme asettaa nämä kehityskulut rinnakkain, mutta emme voi näistä tilastoista päätellä, liittyvätkö ne samoihin ihmisiin tai toisiinsa.

Syy-yhteyksien arviointi edellyttää yksilötason rekisteritutkimusta: samoja henkilöitä on voitava seurata ajassa ja yhdistää tieto heidän työttömyydestään, työkyvystään, palveluistaan ja etuuksistaan.

MDI
Part of FCG.

Tutkimuksen ja tiedolla johtamisen haaste

- **Tieto on hajallaan eri rekistereissä.** Työllisyys-, etuus-, terveys- ja taustatiedot sijaitsevat eri järjestelmissä.
- **Valmiit tilastot kertovat ilmiöiden määristä – eivät ihmisten poluista.** Emme näe, kasautuvatko ongelmat samoille ihmisille tai mitä heille tapahtuu ajan kuluessa.
- **Kokonaiskuva edellyttää henkilötason tietojen yhdistämistä.** Eri rekisterien tiedot ja määritelmät on saatettava tutkimuskysymysten kannalta yhteismitallisiksi.
- **Tietojen saaminen on samalla tutkimuksen keskeinen epävarmuustekijä.** Luvat, tietosuoja, rekisterien yhdistäminen ja aineistopoiminnat vievät aikaa, ja aineistojen saatavuus voi rajata rekisteritutkimuksen toteuttamista.

MDI
Part of FCG.

Siksi tämä tutkimus – ”ei-kenenkään-asiakkaista” – on toteutettava kaksivaiheisesti

1 ESISELVITYS – mitä olemassa oleva tieto kertoo (valmistunut 10/2026)

Koottu nopeasti käytettävissä oleva tieto kokonaiskuvaksi

- Koottiin Kelan, KEHA-keskuksen, THL ja Tilastokeskuksen tilasto- ja tutkimustietoa.
- Kuvattiin pitkäaikaistyöttömyyden, palvelujen ja etuuksien määrää, rakennetta ja kehitystä.
- Selvitettiin, mihin kysymyksiin nykyinen tieto vastaa ja mitä henkilötason rekisteritutkimus edellyttää.

→ Tulos: Ilmiöstä on paljon erillistä tietoa, mutta väliinputoajien määrää ja palvelupolkuja ei voida nykyisistä tilastoista luotettavasti selvittää.

2 REKISTERITUTKIMUS – palvelutarpeiden, palvelujen ja etuuspolkujen kohtaaminen

- Yhdistetään eri rekisterien tiedot samoista ihmisistä ja seurataan heidän polkujaan
- Selvitetään, keille ongelmat kasautuvat ja miten työkyky-, palvelu- ja etuuspolut etenevät.
- Arvioidaan, vastaavatko palvelut ihmisten todellisia tarpeita ja millaisiin tuloksiin erilaiset polut johtavat.
- Tunnistetaan tekijöitä, jotka selittävät työttömyyden pitkittymistä ja palvelujen toimivuutta.

→ Vastaa: Keitä ilmiö koskee, miksi tilanteet pitkittyvät ja mikä näyttäisi toimivan?

→ **Entä tutkimuksen jälkeen? Kuinka suuri osa tästä tiedosta pitäisi pystyä tuottamaan jatkuvasti kuntien ja työllisyysalueiden johtamisen tueksi?**

MDI
Part of FCG.

Mitä pitäisi tehdä, jotta kukaan ei jää väärään kohtaan palvelujärjestelmää?

1. Väliinputoaminen on tehtävä näkyväksi. Tarvitsemme nykyistä parempaa tietoa siitä, keitä väliinputoajat ovat, kuinka paljon heitä on ja missä palvelupolun vaiheissa ongelmia syntyy.
2. Todelliset palvelutarpeet on tunnistettava ajoissa. Erityisesti työ- ja toimintakyvyn ongelmat on selvitettävä ennen työttömyyden pitkittymistä.
3. Palvelujen on toimittava asiakkaan tarpeista, ei organisaatiorajoista lähtien. Työllisyys-, sote- ja kuntoutuspalvelujen sekä etuusjärjestelmän on muodostettava toimiva kokonaisuus.
4. Vastuiden ja kannustimien on tuettava oikeaan palveluun ohjautumista. Taloudellisten ja toiminnallisten vastuiden tulee edistää asiakkaan kannalta tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.
5. Kuntien ja työllisyysalueiden johtamisen tietopohjaa on vahvistettava. Asiakkaiden palvelutarpeista, palveluihin ohjautumisesta ja palvelupolkujen toimivuudesta on tuotettava nykyistä parempaa tietoa palvelujen suunnittelun, yhteensovittamisen ja seurannan tueksi.

MDI
Part of FCG.

Oli ilo!

Ohjelma jatkuu...

klo 11.50 Työllisyysuutisia

Työllisyysasiantuntija Lassi Puonti, Kuntaliitto

Työllisyystiistai –lähetykset vuonna 2027

16.2.

25.5.

21.9.

9.11.

14.12.

KUNTALIITTO LIVE Työllisyystiistai

KUNTALIITTO

Mukavaa
loppuvuotta!
KUNTA
LIITTO